

Tammikuu 1950

Maaliskuu 1948

Suomen ikäinen Eisner

Will Eisner on kiistatta yksi sarjakuvan originaattoreista. Ilmaisun kehittäjä, opetuksen kehittäjä, hyötysarjakuvan kehittäjä, sarjakuvaromaani-käsitteen luoja ja vielä poikkeuksellisen hyvä bisnesmies. Eisnerin ura muodostaa kaaren sarjakuvalehdistön syntyajasta moderniin sarjakuvaromaaniin.

By Will Eisner

Sanomalehtistriippi alkoi näin 13.10.1941

Lokakuu 1949

Hawks Of The Seas, 1930-luvun lopussa

NEW YORKISSA maaliskuussa 1917 syntynyt William Erwin Eisner, teki ensimmäisen sarjakuvansa WOW - What a Magazine neen 1936. Seuraavana vuonna hän perusti Jerry Igerin kanssa yhteisen studion tydyttämään kasvavan sarjakuvalehteellisuuden tarpeita. Alkaisemmin sarjakuvalehdet olivat käyttäneet lähinnä sanomalehtien strippimateriaalia.

Eisnerin ja Igerin studio oli ensimmäinen, joka tuotti sarjakuvia sittemmin yleistyneellä liukuhihnatekniikalla. Eisner käsikirjoitti ja luonnosteli sarjat, joihin muut tekivät taustat, puhtaaksipiirrännän ja tekstauksen. Eisner oli niin tuottelias, että käytti lukuisia nimimerkkejä (mm. Willis Rensie, Will Erwin), studion työläisistä monet tulivat myöhemmin kuuluisiksi, mm. Jack Kirby.

Eisner on kuvannut uransa alkuaikojaa sarjakuvakirjassaan *The Dreamer* (1986). Se kuvaa havainnollisesti sarjakuvalehtien syntyä, vaikka sitä Eisnerin omakuvan osalta onkin syytetty (osittain kai aiheestakin) kaunistelusta.

Eisnerin ensimmäiseksi merkittäväksi työksi mainitaan yleensä merirosvosarja *Hawk of the Seas*. Se on kuitenkin vielä ker-

ronnaltaan ja tyyliältään jäykkä, eikä edes järin omaperäinen.

Kuolleeksi luultu poliisi

Vuonna 1940 syntyi Eisnerin todellinen mestariteos *The Spirit*. Hän jätti menestyvän studiosa kumppanilleen ja ryhtyi tekemään omaa 16-sivuisia sarjakuvalehteä sanomalehtien liitteeksi. Spirit oli liitteen päähahmo ja Eisnerin osuus siihen. Spirit on kuolleeksi luultu poliisi, joka taistelee rikollisuutta vastaan naamio kasvoillaan. Eräänlainen supersankarin ja dekkarin välimuoto siis.

Spiritillä ei kuitenkaan ole yliluonnollisia voimia. Supersankareista Eisnerin sarjan erottaa muos hahmojen ja tarinoiden inhimillisuus. Eisner onkin sanonut siirtyneensä Spiritin pariin, koska halusi tehdä sarjakuvan, joka viehättäisi myös aikuista yleisöä. Studion sarjat menivät sarjakuvalehtiin, jotka oli suunnattu poikastään lapsille. Sarjakuva tavoitti aikuisen yleisön vain sanomalehdissä.

Koska Spirit ilmestyi joka viikko, oli tari-

noiden taso väkisin vaihteleva. Parhaimmillaan se oli kuitenkin bravourimainen yhdistelmä huumoria ja saikkailua. Henkilöhahmot olivat yleensä roistoja myöten moniulotteisia.

Vaikka sarjakuva oli Spiritin syntymän aikoihin jo melko valmiiksi kehittynyt ilmaismuoto, on Eisner yksi sen edistäjistä. Sanomalehtien sunnuntaistrippeissä olivat ilmaisu kehittäneet jättäisäharppauksin mm. George Herriman (*Krazy Kat*) ja Winsor McCay (*Little Nemo*). Eisner kehitti sivun käyttöä edelleen sarjakuvalehtien mahdollistamissa monisivuisissa tarinoissa. Vaikka jatkosarjoja toki oli ollut, niiden episodimaisuus asetti kerronnalle rajoja. Asiat piti ilmaista tiiviisti, jotta tarina etenisi tarpeeksi joka sivulla. Eisnerillä oli varaa käyttää enemmän ruutuja asioiden kertomiseen.

Niinpä hän ryhtyikin kokeilemaan kuvakulmilla ja muilla elokuvamaisilla keinollia. Sarjakuvailmaisissa hän kehittyi mestariksi. Ei olekaan ihme, että hän on kirjoittanut ja piirtänyt yhden alan parhaista oppikirjoista (*Comics and Sequential Art*). Spiritissä kehittämänsä kuvailmaisun vuoksi Eisneria on kutsuttu sarjakuvan *Hitchcockiksi*. Sarjan tunnelma onkin usein lähellä monia Hitchin elokuvia.

Joe Dope 1940-luvun alussa

Tyhmänpuoleinen sotilas

Eisner kutsuttiin armeijaan 1942 ja hän joutui jättämään Spiritin apulaistensa käsiin. Hän oli jo aikaisemmin käyttänyt runsaasti assistentteja, mikä kai oli auttanut pitämään sarjan graafisen tason tasaisen korkeana. Niinpä Spirit ei kärsinyt Eisnerin armeijapalveluksesta niin paljon kuin olisi voinut pelätä.

Palveluksensa hän suoritti Washingtonissa piirrellen *Army Motors* -lehteen teknisiä ohjeita ja myös *Joe Dope* -sarjakuvaa. Dope oli tyhmänpuoleinen sotilas, jolta tekniset asiat eivät ottaneet luonnistua. Sarjassa kerrottiin aina tarkkaan miten asiat kuului tehdä. Opetusta viihteen varjolla siis.

Päästyään palveluksesta 1946 Eisner palasi Spiritin pariin. Sarja jatkui vuoteen 1950. Loppuaikoina sen tekemiseen osallistui monia myöhemmin itsekkin menestyneitä piittäjiä. **Jules Feiffer** (yksi poliittisen sarjakuvaan isistä) toi Spiritiin uudenlaista potkua käsikirjoittajana ja **Wallace Wood** (EC:n kauhusarjoista tunnettu) piipahti piirtämään Spiritin avaruusseikkailuja.

Vaikka Eisner katosikin Spiritin jälkeen yleisön tiedosta, ei hän jäänyt työttömäksi. Jo armeijasta päästyään hän oli perustanut yhtiön American Visual Corporation, joka tuotti teknisiä oppaita ja käsikirjoja sarjakuvamuodossa. Eisnerin innovaatioita on siis myös sarjakuvan opetusikäytön kehittäminen.

Joskus 60-luvulla löysivät harrastajat Spiritin uudelleen ja siitä alettiin julkaista uusintapainoksia kiihtyvään tahtiin. Aluksi se oli pienen piirin kultisarja, mutta nykyisin se taitaa kilpailla jo melko tasapäisesti uusienkin melko suosittujen sarjojen kanssa. Aina-kin Spiritille omistettu lehti on ilmestynyt jatkuvasti (tosin muotoaan muuttaen) jo yli kymmenen vuotta.

Monista pyynnöistä huolimatta Eisner ei ole suostunut piirtämään Spiritiä enää lisää. Hän on huomauttanut aiheellisesti, että Spirit oli oman aikansa lapsi. Hän ei olisi kotoaan nykyajassa.

Laman New York

Sen sijaan Eisner on ryhtynyt jälleen tekemään uutta. Vuonna 1978 ilmestyi hänen ensimmäinen sarjakuvaromaaninsa *A Contract with God* (joka ilmestyi suomeksi ruotsista kotoisella hölmököllä nimellä *Talo Bronxissa*). Se on kokoelma kertomuksia Eisnerin nuoruuden ajan Bronxista, alueen juutalaisväestön elämästä ja tavoista. Se oli amerikkalaisessa sarjakuvassa ennennäkemättömän realistinen tarinoiltaan. Siinä ei ollut enempää supersankarisarjojen kuin undergroundinkaan tyylistä yliampuvaa liioittelua, vaan todellisia arkisia ihmisiä.

Sen jälkeenkin Eisner on jatkanut samoilla linjoilla kuvaten itselleen ilmeisen tärkeää aikakautta ja ympäristöä. Eisnerin albumista käytettiin ensimmäisenä amerikkalaisessa sarjakuvassa termiä graphic novel – graafinen romaani. Termi on yleistynyt tarjottamaan eurooppalaistyylisiä sarjakuvaa, joka ei perustu vakiosankareille vaan yksittäisiin itsenäisiin tarinoin.

Eisner onkin amerikkalaisista sarjakuvapiittäjistä eurooppalaisin. Hän myös oivalsi tyyliin mahdollisuudet jo kauan ennen nykyistä eurooppalaisen sarjakuvan sillanpääasemanvaltausta Amerikassa ja jenkki-sarjakuvan 'eurooppalaistumisen' lainetta. Hänen uraansa seuraamalla voi tarkastella hämmästyttävän kattavasti koko amerikkalaisen sarjakuvan kehitystä viimeisten 50:n vuoden aikana.

Harri Römppöti

Tammikuu 1951, Future Death, Will Eisnerin lopun aikojen Spirit.

Wallace Woodin piirtämää Spiritiä, Mission... The Moon, elokuu 1952

Ensimmäinen Will Eisnerin Spirit ilmestyi 2.6.1940. Toukokuusta 1942 elokuulle 1943 Eisner joutui käyttämään avustajia puhtaaksi piirännässä, useissa tarinoissa avustajat tekivät kaiken. Elokuusta 1943 joulukuulle 1945 kaikki tarinat olivat avustajien tekemiä. Joulukuussa 1945 Eisner jälleen alkoi työskentelemään Spiritin parissa käyttäen kuitenkin avustajia vii-melstelytyössä. Eisnerin viimeinen Spirit ilmestyi elokuussa 1951. Viimeinen todellinen Spirit ilmestyi 20.7.1952. Tämän jälkeen ilmestyi vielä yksitoista lämmittely-Spirit -tarinaa, joissa liikuttiin avaruudessa. Tätä Outer Space-sarjaa oli myös Eisner luomassa. Vihonviimeinen Spirit ilmestyi 5.10.1952.